

İletişim Fakültesi'nin yeni dekanı

Prof. Dr. Raci Taşçıoğlu oldu

► Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanlığına atanan Prof. Dr. Raci Taşçıoğlu, görevi Prof. Dr. Adem Yılmaz'dan devraldı. Görev devir teslimi için Dekanlık makamında tören gerçekleştirildi. Akademik ve idari personel ile ziyaretçilerin de yer aldığı törende konuşan eski dekan Prof. Dr. Adem Yılmaz,

görev süresi boyunca başta akredite olmak üzere birçok önemli işi başarıyla tamamladıklarını söyledi. Dekanlık görevini devralan Prof. Raci Taşçıoğlu da Yılmaz'a ve tüm mesai arkadaşlarına hizmetlerinden dolayı teşekkür etti. Yeni dönemde sorumluluklarının bilincinde olarak çalışmaya devam edeceklerini belirten Taşçıoğlu, "Bu süreçte eski yönetici kadronun tecrübelerinden yararlanarak aldığımız bayrağı daha ileriye götürmeye çalışacağım. Her görüşe, her teklife açık olacağımı bilmeni istiyorum. Bu vesileyle bu törene katılan bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum." ifadelerini kullandı. >> İFHA

Yıl: 21 Sayı: 104
Eylül 2024

Atatürk İletişim

Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrenci Uygulama Gazetesi

Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu, rektörlük görevini Prof. Dr. Ömer Çomaklı'dan devraldı

Atatürk Üniversitesi'nde YENİ DÖNEM

Prof. Dr. Ömer Çomaklı:

"Üniversitemizi bir araştırma üniversitesi haline getirerek, ulusal ve uluslararası alanda üniversitemizin marka değerine katkı sunacak önemli bir başarıya imza attık. Görevimi büyük bir gururla devrediyorum, Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu'nun bu bayrağı daha da yukarıya taşıyacağına inancımı yineliyorum."

Atatürk Üniversitesinde 8 yıl boyunca rektörlük görevini yürüten Prof. Dr. Ömer Çomaklı, düzenlenen devir teslim töreni ile görevini Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu'na devretti. Rektörlük makamında düzenlenen devir teslim töreninde bir veda konuşması yapan Prof. Dr. Ömer Çomaklı, 8 yıllık görev süresi boyunca Atatürk Üniversitesinin gelişimi ve başarısı için özveriyle çalıştığını ifade etti.

Prof. Dr. Çomaklı şöyle konuştu: "Görev sürem boyunca birlikte çalıştığım tüm mesai arkadaşlarıma, üniversitemizin kıymetli akademik ve idari personeline, öğrencilere ve Erzurum halkına teşekkür ediyorum. Hep birlikte büyük işler başardık. Atatürk Üniversitesi her zaman benim için büyük bir yuva olmuştur. Bu ailenin bir ferdi ve öğretim üyesi olarak uzun yıllar üniversiteme hizmet ettim. Görev sürem boyunca önceliğimiz öğrencilerimizi her zaman gelişen ve gelişen dünyada her türlü güçlüğe ve yeniliğe hızla uyum sağlayabilme yeteneğine sahip, açık görüşlü, öğrenmesini bilen, evrensel düşünen milli bireyler olarak yetiştirmek oldu. Yeni Nesil Üniversite Tasarım ve Dönüşüm Projesi vizyonuyla, üniversitemizi sadece bölgesel bir eğitim merkezi olmanın ötesine taşımayı hedefledik. Bu vizyon doğrultusunda, üniversitemizi bir araştırma üniversitesi haline getirerek, ulusal ve uluslararası alanda üniversitemizin marka değerine

katkı sunacak önemli bir başarıya imza attık. Bundan sonra da üniversitemizin başarılarının artarak devam edeceğine olan inancım tamdır."

Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu:

"Eğitim kalitesini yükseltmek, bilimsel araştırmaları teşvik etmek ve toplumsal katkıyı artırmak temel hedeflerimiz arasında yer alacak. Öğrencilerimizin donanımlı, akılcı ve eleştirel düşünebilen bireyler olmasını sağlamak en öncelikli görevimizdir. Akademik ve idari personelimizle el ele vererek var gücümüzle çalışacağız."

saygın bir üniversitede rektörlük görevini üstlenmenin büyük bir sorumluluğu da beraberinde getirdiğini belirtti.

67 yıllık eğitim yuvası olan ve sayısız bilim insanı yetiştirerek ülke yükseköğretimine önemli katkılar sunan Atatürk Üniversitesinin bölgesi ve ülkesi için oldukça önemli bir konumda olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Hacımüftüoğlu, şöyle devam etti: "Atatürk Üniversitesi, sadece Erzurum için değil, ülkemiz için de önemli bir bilim yuvasıdır. Bu görevi devralmaktan ve Atatürk Üniversitesinin 17. rektörü olmaktan gurur ve mutluluk duyuyorum. Üniversitemizi daha ileriye taşıyacak adımları beraber atacağımız yeni bir döneme girmiş bulunmaktayız. Akademik ve idari personelimiz ile başarılı bir şekilde çalışmalarımıza devam edeceğimize hiç şüphem yoktur. Prof. Dr. Ömer Çomaklı'nın bıraktığı yerdere, üniversitemizi daha da ileriye taşıyacak adımları atmaya devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde eğitim kalitesini yükseltmek, bilimsel araştırmaları teşvik etmek ve toplumsal katkıyı artırmak temel hedeflerimiz arasında yer alacak. Öğrencilerimizin donanımlı, akılcı ve eleştirel düşünebilen bireyler olarak yetiştirmelerini sağlamak en öncelikli görevimizdir. Akademik ve idari personelimizle el ele vererek, üniversitemizi ulusal ve uluslararası arenada daha da prestijli bir konuma getirmek için var gücümüzle çalışacağız." >> İFHA

Atatürk Üniversitesinin yeni rektörü olarak görevi devralan Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu ise törende yaptığı konuşmada, böylesine köklü ve

Her türlü kitap, her kesime hizmet

Enes Tanas

Erzurum'un tarih kokan sokaklarında gezinirken bir kitapçının kapısını çalıyorum. Vehip Atalay Kitap Sarayı, 79 yıldır burada, kitap ve mürekkep kokusuyla dolup taşan raflarıyla bekliyor ziyaretçilerini. Kitap Sarayı Köksal ve Adnan Atalay kardeşler tarafından işletiliyor.

Kitap Sarayını, kitap satışlarını, geçmişi, bugünü ve geleceği konuşmak üzere Adnan Atalay ile konuşmak istiyorum. Atalay, o günlerde 6'ncısı düzenlenen kitap fuarındaki standında. Randevu olarak kendisiyle fuarda buluşuyorum.

Atalay ile önceden tanışıklığım var. Beni samimi ve güler yüzle karşılıyor. Adnan Atalay, benim sorularımı yanıtlarken bir taraftan da imza günü için orada bulunan Mehmet Dağıstanlı, Vedat Refayeli, Zübeyir Saltuklu, Ali Kafkasyalı ve Abdurrahman Zeynal gibi Erzurum'un saygın kalemleriyle ilgileniyor.

"Herkesin ilgisini çekebilecek kitapları satıyoruz. Müşterilerimizin talepleri doğrultusunda özel siparişler de alıyoruz." diyor çok farklı kitapların sergilendiğini hatırlatmam üzerine...

Günün ilerleyen saatlerinde fuar sakinleşince Adnan Atalay kitapçılığın zorluklarından bahsediyor bize: "Eskiden herkes kitap alırdı. Ama şimdi ekonomik şartlar zorlaştı. Kağıt fiyatları arttı, kitapların maliyeti yükseldi. İnternet satışları da bize rakip oldu. Bizim için bu iş, bir aile geleneği haline geldi. Babam gazeteciye, sonra kırtasiyecilik yapmaya başladı. Sonunda burayı bir kitap evine dönüştürdü. O günden beri de biz, bu geleneği devam ettiriyoruz."

Vehip Atalay Kitap Sarayı, sadece bir iş yeri değil, aynı zamanda ailenin bir mirası ve bir kültürel simge. Yarım asırdan fazla bir süredir Erzurum'dan tüm dünyaya açılan bir pencere olarak da görev görüyor. Her ziyaretçi, bu kitabeviden bir kitap alarak, Erzurum'un ve Türkiye'nin kültürel mirasına katkıda bulunuyor. Onlar, sadece kitap satmıyor; geçmişini geleceğe taşıyan, kültürü yaşatan birer köprü kuruyorlar.

Atalay, kitap okuma alışkanlıkları ve teknolojinin okuma alışkanlığına olumlu ve olumsuz yönlerini anlatıyor. Türk toplumu üzerinde teknolojik gelişmelerin ortaya çıkmasıyla birlikte genç yazar kitlelerinin oluşmasının yanı sıra, internetin ve dijital platformların yaygınlaşmasıyla bu genç

► Vehip Atalay Kitap Sarayı, Erzurum'un en köklü kitabevi olarak çok çeşitli ürün yelpazesine günümüzde de faaliyetlerini sürdürüyor. Babasının mesleğine ve tezgâhına sahip çıkan Adnan Atalay, "Sağdan sola, dini kitaplardan çocuk kitaplarına, Kur'an-ı Kerim'den Tevrat'a, İncil'e kadar her türlü kitap ile hizmet veriyoruz. Her kesime saygımız var" diyor.

yazarların eserlerini daha geniş kitlelere ulaştırabilme imkânı da bulduklarını vurgulayan Atalay, teknolojinin edebiyat dünyasına etkilerini anlatırken geleceğin yazarlarının da bu yeni mecalarda şekillendiğini belirtiyor.

"Son 40-50 yıldır babamızdan sonra kardeşlerimizle birlikte bu mesleği devam ettiriyoruz" diyen Atalay, eskiden kitap evleri ve yayımların kısıtlı olduğunu vurgulayarak, sonrasında çok çeşitliliğin ve yayımların artmasıyla büyük bir gelişme yaşandığını söylüyor. Atalay'a göre, yazar sayısının artması ve genç yazarların ortaya çıkması sevindirici: "Günümüz koşullarında kitap satışları pek parlak değil. Eskiden herkes 2-3 kitap alırken şimdi ise insanlar bir kitap almaktan çekiniyor."

- Kitap satışlarının düşmesinin nedenleri nedir?

"Kitap fiyatları çok yükseldi ve ekonomik şartlar zor. Türkiye'de Seka fabrikalarının kapanmasıyla kağıt üretimi azaldı ve yurt dışından gelen kağıtların maliyeti arttı. Bu durum kitap fiyatlarına yansdı ve telif ücretleri de arttı. Kitapçılığın devam etmesi ve yaşatılması için Kültür Bakanlığı'nın kitaplara destek vermesi önemli. Fiyat politikalarının gözden geçirilmesi gerekir. Ayrıca, internet satışları yerel kitapçıları olumsuz etkiliyor, Erzurum gibi yerlerde kitapçı sayısı azaldı."

- Bundan sonrası için proje ve planlarınız nelerdir?

Adnan Atalay, kitapçılığın daha ileri seviyelere taşınmak istediğini vurgulayarak kültürel etkinlikler ve yazar buluşmalarında kitapseverler için daha zengin bir ortam yaratmayı planladıklarını da ifade ediyor: "İçinde binlerce metrekairelik bir alanda gençler oturup kitap satın aldığı ve okuduğu bir yeri Erzurum'a kazandırmayı hayal ediyorum. Herkesin, maddi imkanları olsa da olmasa da kitap okuyabileceği bir kitap dükkanı. Hayalim, Erzurum'da en az 3-4 bin metrekairelik bir kitap evi açmak. Bu kitap evi sadece kitap satışı yapmayacak, aynı zamanda sosyal aktivitelerin yapıldığı, etkinliklerin düzenlendiği bir merkez olacak. İnsanlar burada kitapları inceleyip okuyabilecek, gençler için özellikle de kitap okuma kültürünü geliştirecek ortamlar oluşturmayı planlıyorum. Amacım, gelecek nesillere güzel bir miras bırakmak. Erzurum'da böyle büyük bir kitap evini hayata geçirerek, dört kuşağa kadar uzanan bir vizyonu gerçekleştirmeyi düşünüyorum."

Eskiden cadde dede kitap kuyrukları oluşurdu

1947 yılında Vehip Atalay tarafından kırtasiye olarak kurulan Kitap Sarayı artık Adnan Atalay'ın ve kardeşinin gayretiyle faaliyetini sürdürüyor. Adnan Atalay, 1962 yılında Erzurum'da dünyaya geliyor. Baba mesleği olan kitapçılığı, babasının gazeteci ve yazar olması sebebiyle Erzurum'da 79 yıldır devam eden bir kitap serüveni içinde kendini bulduğunu anlatıyor.

Atalay'ın babası 1947-50'li yıllarda, Erzurum'da "Tayyare Postası" diye bir gazetenin satış temsilcisi olarak göreve başlıyor. Aynı zamanda Erzurum'da Milliyet ve Cumhuriyet gazetelerinin muhabirliğini üstleniyor. Adnan Atalay, babasından bahsederken, Erzurum Lisesi'nin önünde bir barakada değil, gazete satarak tanındığına önemle vurgu yapıyor. Kitap ve gazete tutkunu olduğunu da belirtiyor. Bu tutkusuyla devam ederek kırtasiye dükkanı açmış, ardından kitap evini büyütürken Erzurum'un dar sokaklarında yerini almış. "Türkiye ve Avrupa'nın en büyük kitap sarayı" tabelasıyla ses getirmiş. Atalay, Erzurum'da bu hizmete devam ettiklerini ve ellerinden gelenin en iyisini yaparak başarılı olmayı umduklarını ifade ediyor:

"Çok büyük zorluklar yaşamadık. Babamız bu mesleği bize sevdirdi ve gerçekten de içimizdeki tutkuyu besledi. Başka mesleklerde de fırsatlarımız oldu, ancak bu meslekler daha karlı ve ekonomik açıdan daha iyi şartlar sunabilirdi. Yine de biz kitapçılığı seçtik. Kitabın kokusu bizim için çok önemli, mürekkebin kokusu da öyle. Babamızdan sonra zor şartlarla pek karşılaşmadık. Son zamanlarda ise zorluklar artmaya başladı. Neyse ki, babamız bize hazır bir tezgâh bıraktı ve biz de bu işi başarıyla sürdürdük. Belki de devralmasaydık daha büyük zorluklarla karşılaşabilirdik."

Atalay, kitabevinin müşteri profiline genişliği ve çeşitliliğini belirterek ünlü yazarlardan profesörlere kadar çok çeşitli ziyaretçilerinin olduğunu söylüyor. Eski ile yeni zamanlarda kitap okuma alışkanlıklarındaki farklılıklara ilişkin soruya şöyle cevap veriyor Adnan Atalay: "Eskiden bilirsiniz, Teksas Tommiks'ler vardı; bu kitapları okuyarak okuma alışkanlığımızı geliştirdik. Tarkan dergisi de okurduk, her hafta bir kez çıkardı, gazeteci de beklerdik, o derginin devamını almak için. Şimdi okuyucu sayısı artmış gibi görünüyor Türkiye'de, ama eskiden daha çok okunurdu diye düşünüyorum. Şimdi ise okuyucular, günümüz teknolojisi, internet, bilgisayar gibi şeyler kitap okuma alışkanlığını azalttı aslında. Tabii kitap fuarlarıyla yüksek satışlar oluyor, ama nüfusa göre yeterli değil."

Ekonomik sıkıntının kitap almanın ve okumanın en önemli engeli olduğunu belirten Atalay, "Eskiden kitaplar rekorlar kırardı, iş yerimizde birçok yazarla kitap fuarları düzenlerdik, imza günleri yapardık, Cumhuriyet Caddesi'nde kuyruklar oluşurdu. Ama şimdi çok az insan geliyor, biraz ürkütücü bile olabilir. Ekonomi sıkıntılı, insanlar evlerinde rahat değilse, ekonomik olarak sıkıntı yaşarlarsa, kitap okumaya vakit bulamıyorlar, buna bağlıyorum ben." ifadelerini kullanıyor.

Bir kahveciden daha fazlası

Erzurum'un arka sokakları birbirinden ilginç hikâyeleri saklar bağrında. İlginç insanlar, farklı mekânlar, değişik yaşamlar ve çeşitli tecrübeler... Kahveci, marangoz, tamirci, yüncü, seyyar satıcı... Hepsinden örneklerin bulunduğu yerlerden biri merkezinde Alipaşa Camii'nin yer aldığı semttir.

Tam da caminin karşısındaki kahvehane- de rastlarsınız Osman Akkuş'a. Kırık dökük bir kahvede sabah namazından itibaren önce cami cemaatini, sonra da köylerden ve etraf- tan gelen müşterilerini ağırlar. Yıllardır sürer bu düzen...

Osman Akkuş 1953 yılında Tortum'un Ziyaretli köyünde doğmuş. İlkokulu köyde okuduktan sonra çalışmak için Erzurum'a gelmiş. Kongre Caddesi'ndeki bir lokanta- da bulaşık yıkamaya başlamış. Lokantanın sahibi, güzel çalıştığı için fazla fazla vermiş yevmiesini. Yaz gelince köye dönüp köy işlerinde çalışmış; kışın tekrar lokantaya dönmüş... Dağ Mahallesi'nde ufak bir yer tutmuş, orada kalmış ilk yıllarında. Okumak, sanat öğrenmek gibi bir imkanı olmadığından, işe atılmak zorunda kalmış.

"Daha sonra tren garındaki Gar Lokan- tası'na gittim. Orada bulunduğum sürede bulaşık yıkadım. Sonrasında patron bana, "Pasta ve simit sat." dedi. O zamanlar gelen ve giden çok olurdu. Tren garında bulunan insanlara satış yaptım. Bu sırada, ortaokul okumalıym diye kendi kendime düşündüm. Şair Nefi Ortaokulu'nu açıktan okudum."

Sonra tekrar köye gitmiş, geldikten sonra Şark Lokantası'nda komi olarak işe girmiş. Patron "İçeride çalışırsan usta olursun. İyi bir şey olur." demiş. Orada önce garson, sonra şef olmuş. Gece gündüz açık olmuştur o lo- kanta. Yüzde 10'la çalışmış ve kazancı biraz daha iyi olmuş.

"İşçi lokantalarda öyle bir sistem vardı. Yüzde 10 ile çalıştığım zaman, öyle bir gün oldu ki o zamanın parasıyla 300 bin lira günlük yevmiye aldım. Ama hiçbir bereketi olmadı." diyor o günleri anlatırken...

Niye bereketi olmadı peki?

İçkili lokanta olduğu için. Babam bu ne- denle zaman zaman bana "Bu işi bırak" dedi. Ama biz o lokantada sevdik. Yani fakir adam çalışırsa sevilir zaten. Askere gidene kadar orada çalıştım. 5-6 sene kadar sürdü.

Askerliğinizi nerede yaptınız? Askerde de bu işlerle mi uğraştınız?

Askerliğimi santralci olarak Ankara'da yaptım. Askerlik bitince Kara Kuvvetleri Ba- sımevi'nde santralci olarak işe girdim. San- tralci olduğumuzdan dolayı bana o dönemde çok sık mektup geliyordu. Sonra babam bana, "Selahattin abin ile Erzurum'da gidip bir yer tutun ve çalışın." dedi. Abim, Kongre Kilise Kapısı'nda bir yıllık bir kahvehane tuttu. Abim orada öyle güzel bir kahvecilik yaptı ki... Ama aslında ben kahvecilik işini hiç sevmezdim. Daha sonraları, Almanya'da ki abim bana, "Trabzon'daki arkadaşlarıma tulum peynir götür." dedi. Bunun üzerine kendi kendime, "Abim tulum peynir için beni Trabzon'a yolluyorsa, Almanya'da çok para kazanıyordur." dedim. Ben de Avrupa'nın yo- lunu tuttum. Zaten yedi kardeşten en büyük abim hariç hepimiz Avrupa'ya gittik.

Hollanda'da konfeksiyon atölyesinde çalışırken patron bizi sevdi ve değerlendirdi. Konfeksiyon atölyesinde günde 125-150 el- biseye ütü yaptım. Dükkanın anahtarını bana verirdiler. Dükkanın patronu Türk, ortağı kadın ise yabancıydı. Orada bana öğle yeme- ği de verdiler. Patron, bana, "Dört kızım var, hangisini beğeniyorsan onu al, hiç olmazsa rahat et, kaçak işten kurtul!" dedi.

Sonra abim orada dükkan açtı. Beni dükkanına alacaktı. Kadın beni, "Gitme. Seni orada yakalarlar." diyerek uyardı. Ben dinlemedim. Dükkanı benim üzerime yaptık. Orada çalışırken yakalandık.

Sonra tekrardan buraya geldim. Köye

Foto: İletişim Bülent Aydın

► Osman Akkuş, Erzu- rum'un Alipaşa semtinde kahvehane işletiyor. Ama onun deneyimi kahvecilikten ibaret değil. Lokan- tada bulaşık yıkayarak başladığı iş hayatı, otelcilikten pastacılığa, konfek- siyondan hayvancılığa, halı ve battaniye pazar- lamasından bal pazarla- masına kadar çok farklı alanlarda sürüp gitti.

Hakan Temiztürk

gittim. Babam rahmetli olmuştu. Annem, "Artık sen buradasın, seni evlendirelim." dedi. Ama evlenmedim. Tekrar Avrupa'ya gittim. Bu sefer hem yolda hem de dükkanda yakalandım. Yolda kurtardım ama dükkanda kurtaramadım. Beni götürdüler. Hapis yattım.

Kaç gün hapis yattınız?

Tam hatırlamıyorum. 12 gün galiba. Turizm Bakanlığı yurtdışına uçak kaldırıyor o zamanlar.

Bu uçak tam kapasite dolana kadar hapis yat- mış oluyordun. Hal böyle olunca 3 ay hapis yatan da oluyordu.

Hapis yattıktan sonra geldik Erzurum'a... Erzurum'a gelince bir arkadaşım otel açmayı düşündük. Otel için Bakırcılar'da Bahar Otelini adında vakıf yeri buldum. Orayı devralmak için Ankara'ya gittim. Baki diye bir arkadaşla beraber orayı tuttuk. O ağa olduğu için daha yüksek miktrada para verdi. Tosunlarını satıp o parayı verdi. Sonra vakıf yerini devralmış olduk.

Orada o zaman bakırcılar var mıydı? Erzurum'un bakırcı tarafı pek bilinmez.

En az 30 tane bakırcı vardı. O dönemde orası çok kalabalıktı. Düşün ki biz o zaman- lar çalışırken, otelde yaklaşık bin bardak çay satıyorduk. Halkbank, Yapı Kredi, Öğret- menler Bankası ve Garanti gibi bankalara garsonlar aracılığıyla çay satıyorduk. Eskiden bankalarda 60-65 kişi çalışırdı. Şimdiler- de bankada o kadar kişinin yapacağı işi 5-6 kişi yapıyor. Büyük esnaflar da vardı, haftada yaklaşık 400 bardak çay için mağazalar da... Otelimizde çok fazla personel vardı. Ben hem yatakları düzenliyordum, hem de otelin işletmeciliğine bakıyordum.

Otel binası halen duruyor mu?

Evet. Halen otel olarak hizmet veriyor.

Otel işi kaç sene sürdü?

Ben 13 sene otel- cilik yaptım. 1977'den 1991'e kadar o otelde hizmet verdim. Ay- rıldıktan sonra Evin Otelini tuttum.

Otelin müşterileri kimler olurdu?

Her yerden müşteri olurdu. Eskiden müşteri çoktu. Çünkü o zaman- lar kimsenin evi yoktu. Fakat bizim Bahar Ote- linin müşterisi genelde Elazığlı idi. Müşterile- rin kimisi hayvancılık işiyle uğraşırdı, kimisi patron, kimisi de çobandı.

O dönem, çobanlar akşamüzeri gelirdi. Ben bazılarında para alırdım, bazılarında para almazdım. Sıkıyönetim zamanında, Kara- yazılı Abdurrahman arkadaşım ile beraber işletirdik.

O dönemlerde sokak olaylarına karış- tınız mı?

Bizim oteli iki-üç sefer bastılar. Otelin basanlar, komünistleri arayan MHP'lilerdi. Ortağımın evvel Atatürk Üniversitesi'nde ikinci yurt müdürü olan Bahaddin Bey vardı. Bahaddin Bey, Baki Muzafferoğlu'nun arkadaşıydı. Beraber okumuşlardı. O dönem otelimizde 25 kadar ilahiyatçı öğrenciyi ağır- ladık. Bu nedenle oteli basma işi yaşandı. Biz sonra bu ilahiyatçıları üniversitede yurda aldık. Yani sıkıntılı zamanlarımız da oldu. Adalet Partili dönemde, ben Milli Selamet Partili, Baki Bey de solcuydu. İkimiz çok iyi anlaşırıldık. Siyasî görüşlerden ötürü zaman zaman da kendi aramızda tartışırıldık.

Sonraki iş hayatınız nasıldı?

Evin Otelini çalıştırdığım zamanlar dükkan açtım. Uşak, Demirci'den battaniye aldım. Demirci'den ilahiyatçı talebe vardı. Babası Uşak'ta fabrikada çalıştırırdı. O vesileyle çok fazla halı aldık. Sonra halı dükkanı açtık. Gaziantep'e gittik. Triko üzerine Gazian- tep'ten mal getirdik. 1997-1998 yılları gibi İstanbul'da bal pazarlaması içinde bulundum.

Bu iş çok uzun sürdü ama sonu kötü bitti. 5 ton bal götürdüğümüz zaman sattık. Fakat 250-300 kilo götürdüğümüz zaman satama- dık. Ballar sahte çıktı. Sonra bu işi bırakmak zorunda kaldık. 1993 yılında Tortum'da kom- şu köyün dağında hayvancılık yaptık. Ama sonra yine sıkıntı yaşadık. Bizim köylü birisi, malmızın bir kısmını sattı ve parayı yedi.

O zamanlar benim Kilise Kapısı'nda bakkalım vardı. Biz o günlerde malı alırdık ve dağa götürürdük. Güzün de satardık. Sonra sıkıntılar başladı. Çocuklar okumaya başladı. Oğlum okumak için İstanbul'a gitti. Çocukları okuturken çok büyük borçlarım oldu. Sonra emekli oldum. 3,5 sene sigorta borçlarımı ödedim. Emekli olduğum zaman, küçük oğlum mühendis oldu. Sonra onunla beraber 300 bin liralık borcu ödedim.

Burayı ne zaman açtınız? Buradan önceki son yer neresiydi?

Buradan önceki son yer Buğday Palas'tı. Orayı çalıştırdık. Kilise Kapısı'ndan sonra buraya geldim. 20 senedir bu muhitteyim. Kahvemde çalışan biri olunca, borçtan dolayı inşaatta çalışmaya giderdim. Hem kahve, hem inşaat, hem borç, hem de ufak bir emek- lilik... 670 liraya emekli oldum. Şu anda emekli maaşım 5 bin lira. Çocuklarım çok iyi oldu. İşleri var, evleri var, çocukları var...

Buranın müşterisiyle, Kilise Kapısı'nın müşterisi nasıl?

Osman Akkuş: İki yerin müşterileri ayrı. Buralarınki bitti. Kilise Kapısı'nın hepten bitmiş... Buranın müşterileri cami cemaati ve emekli kesimdir.

Evde duramadığımdan burayı çalıştırıyo- rum. Burası bir buluşma yeri gibidir. Bu işin riski de yoktur. Sattığının karşılığını alırım.

Çay satmayı sevmiyorum demiştiniz. En iyi olduğunuz meslek alanı hangisidir?

Para kazandığım veyahut en çok iş yap- tığım alan otelcilikti. Ama otelciligi de çok benimsemedim. Bazen sıkıntıları olurdu. Za- manında İstanbul'da lokanta açmıştık. Ama devamını getiremedik. Orada bize yer düşer mi hiç? İstanbul zor bir yer. Orada zarar bile etik. Ben en çok lokanta ve mağaza işini severim. Bu işleri yaparım. Ancak satış işini beceremem.

Hiç beceriksizliğim yüzünden zarar ettim dediğiniz bir iş oldu mu?

Hayır. olmadı. İflas ve otelcilik işleri bittikten sonra, bakliyat dükkanı açtım. O zamanki ortağım becerikli ama çok yanlış bir adamdı. Ben sağlam çalışıyordum fakat bu çalıştığım işlerde ortaklarım sorun çıkarırdı.

İlk geldiğiniz zamanki Erzurum ile bugünün Erzurum'u arasında ne gibi farklar var?

2000'li yıllara kadar Erzurum'da kayda değer bir değişiklik yoktu. 2000'li yıllardan sonra Erzurum çok büyük gelişim gösterdi. O zamanlar mal meydanı şehrin içindeydi. Kurbanlar buralarda satılırdı. Ortalık piskli- ten geçilmezdi. Belediye Başkanı Mehmet Sekmen bu durumu düzeltti. Mal meydanı, Türkiye'de bulunmayan, eşi benzeri olma- yan bir yer. Şükürpaşa'nın köprüsünü yapan Mehmet Sekmen, adeta bizim hayatımızı kurtardı. Şükürpaşa bu sayede şehre bağ- landı. Bunlardan evvel, biz orayı bulurken 8-10 yaşındaki çocukları kestikleri zamanlar oldu. Millet tren yolundan atlayıp geçerdik. Mehmet Sekmen, Gürcükapı'yı, Kongre Caddesi'ni çok güzel yaptı. Allah ondan razı olsun.

Erzurum esnafının eski zamanlarıyla şimdiki zamanları arasında ne tür farklar var?

Saygı ve sevgiden dolayı eski zamanlar daha iyidi. Eskiden işçi-patron ayrımı vardı. Şimdi patron, holdingin falan varsa olunur. Ama eskiden kahveci de patrondu, bakkal da... Kazançlar çok iyidi. Şimdi marketler- den dolayı Erzurum'da bir değişiklik oldu. Eski günlerin iyi tarafları vardı, günümüz esnafının da iyi tarafları var.

Halk Müziğinin büyüğü gençlerle devam edecek

► Erzurum'un en önemli değerlerinden biri olan Mehmet Çalmaşur, sanat hayatını, yaşadığı ilginç olayları ve müziğe ilişkin tespitlerini anlattı. "Âşık acıdan beslenir. Zenginden âşık olmaz. Çile çekecek, üzülecek, ağlayacak, yoksulluk görecek ki yüreğinden bir şey kopsun da bir dize yazsın" ifadelerini kullanan usta sanatçı, halk müziğinin büyüğünün ve derinliğinin devam edeceğini belirtti.

Dilara Polat

Mehmet Çalmaşur, Erzurum'un ve bölgenin türkülerini kendine özgü icrasıyla zihinlerde yer etmiş usta bir sanatçı. Bu kadar değil tabii; 40'tan fazla eseri derleyen ve TRT repertuarına kazandıran bir sanatçı aynı zamanda. Mütevazı kişiliği ve üstün müzikal yeteneği ile herkesin beğeni ve sevgisini kazanan Çalmaşur, Erzurum'daki İbrahim Erkal Kültür ve Sanat Merkezinde çalışmalarını devam ettiriyor.

1947 yılında Erzurum'un Aşkale ilçesinde doğan Mehmet Çalmaşur'un müziğe ilgisi küçük yaşlarda başladı. Annesi, ona daha çocukken türküler öğretip müziğe olan ilgisini pekiştirdi. "Tüm yeteneğimi anneye borçluyum. Onun desteği ve eğitimiyle bu noktaya geldim" sözleriyle annesinin hakkını teslim ediyor. TRT'nin açtığı sınavı da annesinin öğrettiği bir türküyü kazanmıştı:

Annem bana dedi ki, 'Oğlum, imtihana gidersen şu eseri oku: Aç burcunu, al bıçağı, kes almayı, ver yara, dilim dilim dilim dilim' Bir Artvin türküsüydü. Dedim ana böyle türkü olur mu hiç. Bana çok tuhaf geldi. Anam gülümsedi. Çalıştırdı, öğrendim, gittim orada okudum. Jüri heyeti zaten bir eser okutuyordu ve ben de bu eseri okuyup çıktım. Akşama baktım kazanmışım."

1967 yılında Erzurum Radyosu'na ses sanatçısı olarak kabul edildi ve böylece uzun yıllar boyunca halk müziğinin önemli temsilcilerinden birisi oldu. TRT repertuarına kazandırdığı 9 türkü ve 40'tan fazla

derleme çalışmasının arasında uzun havalar ve türkülerin önemli bir yeri bulunuyor. Çalmaşur, uzun hava ve türkülerini başarılı bir şekilde icra etmesiyle tanındı ve onun türkülerini, Erzurum'un derin kültürel mirasının bir parçası olarak halkın hafızasında yer etti.

Türküsüz hayat nasıl geçer?

Azerbaycan mağnıları, Kerkük divan ve hoyratlarını en iyi yorumlayan sanatçılar arasında yer alan Mehmet Çalmaşur, türkülerle kendi yorumunu katarak onları dinleyicilere en etkili şekilde sunmayı başarmış bir sanatçı aynı zamanda. Müziğin kendisi için bir ilaç niteliğinde olduğunu belirten Çalmaşur, "Türküler olmadan bir hayat nasıl geçer? Müzik, hayatımın en vazgeçilmez parçası, adeta ruhumun ilacı gibidir. Her bir türkü, geçmişin izlerini, insanların yaşanmışlıklarını, sevinçlerini, acılarını ve umutlarını taşır. Onlar, kalbimin derinliklerinde birer yankı bulur ve bana hayatın gerçek anlamını hatırlatır. Bu ezgiler olmadan geçen bir gün bile, sanki ruhumdan bir parçanın eksik kalması gibi hissettirirdi. Türküler, sadece müzik değil, aynı zamanda bir kültürün, bir milletin duygusal ve tarihi mirasının da taşıyıcısıdır. Bu yüzden, hayatımda türküler olmadan bir anı bile hayal etmek istemem." diyerek müziğe olan tutkusunu anlatıyor.

Gençlere müzik aşkı kazandırmak, ne güzel bir duygu

İbrahim Erkal Kültür Merkezindeki odasında heyecanlı bir şekilde sohbet ediyoruz kendisiyle. Erzurum Radyosu'nda ses sanatçısı olarak başladığı kariyerinde, aynı zamanda koro şefliği ve İcra ve Denetleme Kurulu üyeliği yapmış olan Çalmaşur, birçok yeni kuşak sanatçısını yetişmesine de öncülük etti. Çalmaşur, sadece bir ses sanatçısı değil, aynı zamanda bir eğitmen ve kültür elçisi olarak Digor Çocuk Korosu gibi projelerle genç yeteneklere yol göstermesini de gururuna anlatıyor: "Çocuklara ve gençlere yeni hevesler ve tutkular kazandırmak benim için yalnızca bir meslek olmaktan çok öteydi; adeta hayatımın en önemli anlamı ve gayesi haline gelmişti. Onların gözlerinde müziğe dair parıltıyı ve tutkuyu görmek bana tarif edilemez

bir heyecan ve mutluluk veriyordu. Genç nesillere Türk Halk Müziğini tanıtmak ve bu kültürel mirası onlara aşılacak benim için bir aşktan, bir seveda işinden başka bir şey değildi. Bu tutkulu bağlılıkla kurduğum koro, gençlerin halk müziğine olan ilgisini büyük ölçüde artırmış ve onların bu müzik türüne duyduğu sevgiyi derinleştirmiştir. Aynı zamanda, bu süreçte kültürel mirasımızın korunması ve devamlılığı da sağlanmıştır. Onların içlerinde filizlenen müzik aşkı ve bu müziğe olan bağlılıkları, geleceğe umutla bakmamı sağlayan en önemli etkenlerden biri olmuştur. Böylece, Türk Halk Müziği'nin büyüğü dünyası genç kuşaklar aracılığıyla yaşamaya ve gelişmeye devam etmektedir."

2008 yılında Erzurum Radyosu'ndan emekli olan Mehmet Çalmaşur, emeklilik döneminde de müzikten kopmadı. Çeşitli programlara konuk olarak katıldı ve müzikal çalışmalarına devam etti. Onun seslendirdiği türküler, hala dinleyicilerin kulaklarında ve yüreklerinde yankılanıyor. Çalmaşur'un emeklilik dönemindeki aktiviteleri, onun müziğe olan tutkusunun ve bağlılığının bir göstergesi.

Türk Halk Müziği unutturulmamalı
"İnsan yaşadığı yere benzer" diyor Edip Cansever. Benziyor hakikaten. Mehmet Çalmaşur'un yüzündeki yol yol çizgiler, Anadolu'yu aşır Erzurum'a çıkıyor... Onun müziği, Erzurum'un kültürel zenginliğini ve halk müziğinin derinliğini yansıtıyor. Erzurum'un kültürel mirasının bir parçası olan Çalmaşur, bu mirası yeni nesillere aktarmak için büyük çaba sarf ettiğini şu sözlerle açıklıyor: "Türk Halk Müziği unutturulmamalı. Halk müziğinin insanın ruhani yolculuğuna etkisi yadsınamaz. Her sanatçı tutkusunu eğitim için de kullanmalı. Türk Halk Müziği, yıllar boyunca toplumun kültürel ve duygusal birikimlerini, acılarını, sevinçlerini, umutlarını ve hüznlerini en yalın ve en içten biçimde ifade eden bir sanat dalıdır. Bu nedenle, bu zengin ve derin müzik türü asla unutturulmamalıdır. Halk müziği, sadece bir müzik türü olmanın ötesinde, insanın ruhani yolculuğuna da büyük bir etki yapar. Onun ezgileri ve sözleri, bireyin iç dünyasında

derin yankılar uyandırır, ruhunu besler ve onu manevi bir yolculuğa çıkarır. Her sanatçı, içinde taşıdığı bu tutkulu sevgiyi ve bağlılığı, genç kuşaklara aktarmak için kullanmalıdır. Eğitim yoluyla, bu değerli müzik türünü geleceğe taşımak, kültürel mirasımızı korumak ve yeni nesillerin de bu zenginlikten faydalanmasını sağlamak en önemli görevlerden biri olmalıdır. Böylelikle, halk müziğimizin büyüğü ve derinliği, gelecek nesillerin kalplerinde ve zihinlerinde yaşamaya devam edecektir."

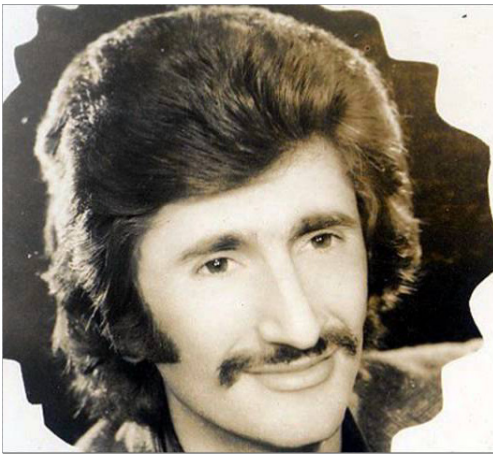
Erzurum'da yeni kuşak sanatçıların yetişmesinde etkili olmuş bir kültür elçisi olan Mehmet Çalmaşur'un halk müziğine katkıları, şehrin kültürel mirasının en önemli parçasını oluşturuyor.

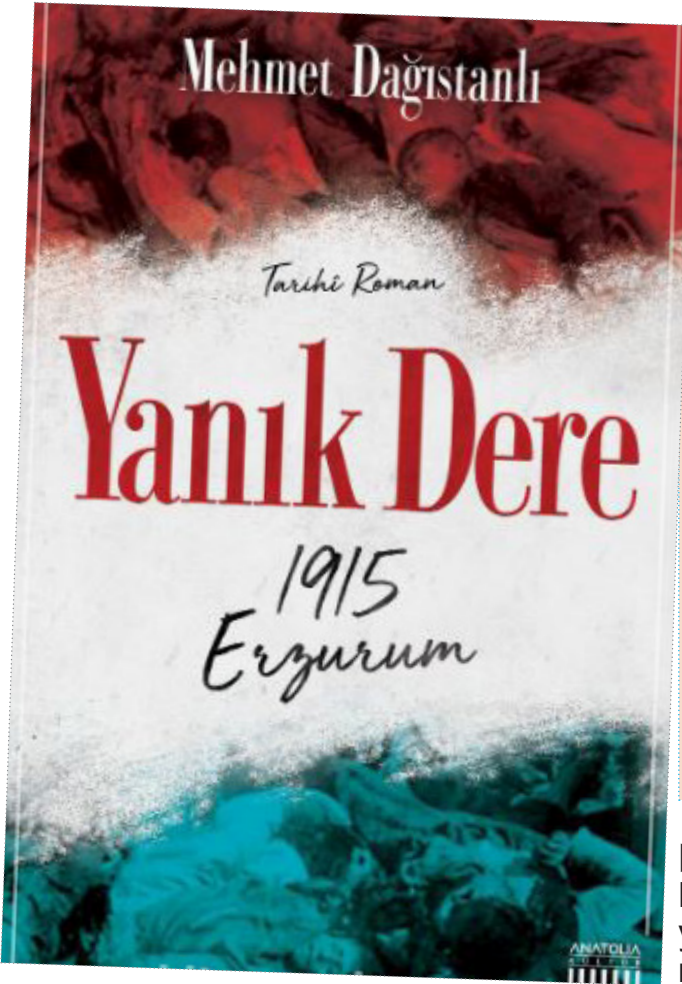
Mehmet Çalmaşur, halk müziğinin derinliğini ve acısını yansıtan türkülerini tanıyor. Müziğinin bu yönüyle ilgili olarak şöyle konuşuyor: "Âşık acıdan beslenir. Zenginden âşık olmaz. Çile çekecek, üzülecek, ağlayacak, yoksulluk görecek ki yüreğinden bir şey kopsun da bir dize yazsın. Âşıklar, hayatın acı ve zorluklarıyla uğrukluklarında gerçek anlamda beslenirler ve sanatlarının derinliğine ulaşırlar. Zenginlik ve konfor içinde yaşayan bir insanın, içten gelen bir türkü ya da şiir yaratması pek mümkün değildir. Âşık, çile çekmeli, derin üzüntüler yaşamalı, gözyaşı dökmeli ve yoksulluğun acısını yüreğinde hissetmelidir ki, tüm bu yaşanmışlıklar ve duygular yüreğinden kopup gelen bir dizeye dönüşebilsin. İşte bu yüzden, gerçek âşıkların eserlerinde yaşanmışlığın ve acının derin izleri vardır; çünkü onların sanatı, hayatın acımasız ve zorlayıcı yanlarından doğar ve beslenir."

Yüreğin ses vermesi için evvela son haddine kadar dolması, acıya doyması gerekiyor. Muhabetimiz ozan değil, bir ses sanatçısı gerçi. Ancak öyle bir okuyor ki, "Yok!" diyor insan, "Sadece ses güzelliği ile izah edilemez bu icra!" Titremeyen bir yürek, dinleyenin gönül telini titretmeye güç yetiremez.

Onun türkülerini, Erzurum'un kültürel zenginliğini ve halkın duygularını yansıtarak geleceğe taşıyacak. Mehmet Çalmaşur'un hayatı, müziğe olan tutkusunun ve bağlılığının bir örneği olarak, Türk Halk Müziği'nin zenginliğini ve derinliğini anlamak isteyen herkes için bir ilham kaynağı olmaya devam edecek.

**Mehmet Çalmaşur:
Âşık acıdan beslenir**

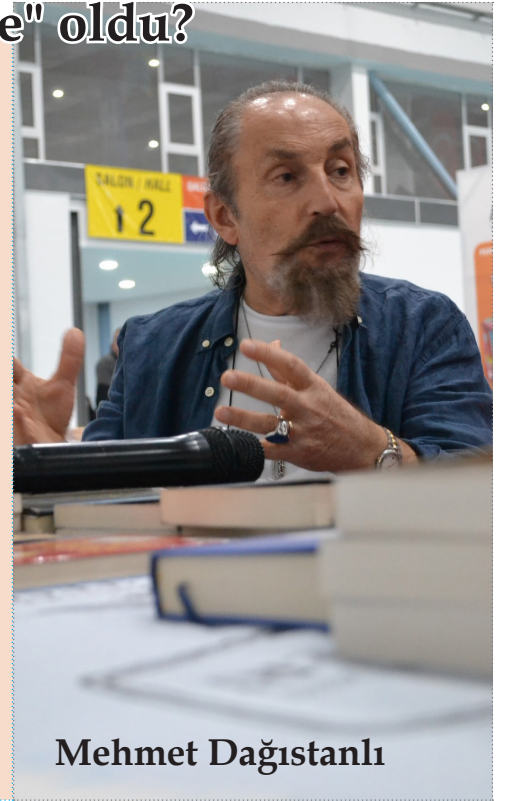
Sıradan bir dere nasıl "Yanık Dere" oldu?

Yanık Dere Erzurum'un doğusunda, Aziziye Tabyaları'nın batısında Tabya ile şehir arasında, Palandöken dağlarından süzülerek akan suyu şehre getiren ince, sıradan bir dereydi. Benim çocukluğumun geçtiği yerlere yakındı burası. İlkokul yıllarında sevgili öğretmenlerim bizi derenin bulunduğu yere götürüp "İşte burası Yanık Dere'dir." dediler. Anlattılar neden Yanık Dere olduğunu, ama biz birşey anlamadık o yıllar. Fakat içimde hafızamda hep bir yanık dere kalmıştı ne olduğunu tam bilmeden.

Hafızamda bir de Mahallebaşı semtinde "Fransız Hastanesi" kalmıştı. O da ilkokulu okuduğum Mahallebaşı'nda hemen okulumuzun karşısındaydı. Üç katlı, yıkık, yer yer yanık izleri olan ve sadece duvarları ayakta kalan harabe, taş

bir bina.

Sonra nenemin kardeşinin Ermeni askerlerince sandıkta sürgülenişi anlatılırdı çocukluğumda. Çocukluğumda o eve her gidişimde o sandığı görürdüm. Sonra duyduklarım ve okuduklarım, on bir kişinin idamı, Gürcükapısında Sediyoğlu ve Belediye Başkanının katledilmesi, evlere, odalara, ahırlara doldurularak katledilen insanlar... Bütün bunlar beni tekrar Yanık Dere'ye götürdü. Ermeni askerlerin türlü bahanelerle şehirden topladıkları Erzurumluları bu dereye götürüp kurşunladıklarını, kimilerini sırt sırta bağlayıp kurşunla ya da süngüyle öldürdüklerini, bununla da yetinmeyip üzerlerine gaz dökerek yaktıklarını, dereden günlerce su yerine kanın aktığını tespit ettim onlarca eser ve anılar arasından.

Mehmet Dağıstanlı

► Mehmet Dağıstanlı, Erzurum tarihinin en acı sayfalarından birini oluşturan Yanık Dere olayını romanlaştırdı. Yanık Dere'deki mağdur ailelerden birine mensup olan yazar, "Ermeni çeteleri, yardım yapacağız, yemek vereceğiz yalanlarıyla halkı kandırarak, üç bin masum cana işkence etti, üzerlerine gaz yağı dökerek diri diri yaktılar" dedi.

Üç bin masumu diri diri

Doğanca Kavukcu

1915 yılında Ermeniler, Erzurum şehir merkezinden topladıkları Türkleri, Palandöken eteklerindeki Yanık Dere'ye götürdüler. Yardım edeceklerini, yemek vereceklerini söylemişlerdi onlara. Ancak gerçek çok acıydı. Kandırıldıkları masum insanları bir yerde topladılar ve diri diri yaktılar. Yanık Dere katliamında üç bin Erzurumlu yanarak can verdi.

Yazar Mehmet Dağıstanlı, üzerinden 90 yıl geçtikten sonra bu acı olayı romanlaştırdı. Belgesel roman tarzındaki eser son olarak 2023 yılında tekrar basıldı. Erzurum Kitap Fuarında sorularımızı yanıtlayan Dağıstanlı, ailesinin büyüklerinin de bu katliamı yaşadığını belirtti. Ermeni çetelerinin yaptığı insanlık dışı vahşeti göz yaşlarıyla anlatan Dağıstanlı, "Amacım Erzurum'un ve Yanık Dere'de yaşananların unutulmamasını sağlamak ve bu hikâyeyi herkesin bilmesini sağlamaktır." dedi.

Erzurum'da doğup büyüyen Mehmet Dağıstanlı, köklerinin Dağıstan'ın Kuba Rayonuna uzandığını, dedelerinin Çarlık Rusya'sının baskılarından kaçarak, türlü zorluklarla Erzurum'a yerleştiğini hatırlattı.

Erzurum Lisesi mezunu olan Dağıstanlı, 35 yıl boyunca edebiyat öğretmenliği yaptı. Öğrencilik yıllarında köşe yazıları yazdı, tiyatroyla uğraştı. 1968'de başladığı tiyatro yazılarını yazmayı hâlâ sürdürüyor.

Yanık Dere'yi nasıl öğrendi?

Yanık Dere olayını ilk kez çocukluğunda, yaşadığı Mahallebaşı semtinde öğreniyor. İlkokulu Gazi İlkokulu'nda okurken, öğretmenleri kendilerini şehitliklere, tabyalara ve Yanık Dere'ye götürüyor. Bu gezilerde anlatılan hikâyeler, onun çocuk hafızasında derin izler bırakıyor. Yanık Dere'de yaşanan zulümleri anlatırken gözleri dolan Dağıstanlı, "Yanık Dere'de üç bin masum can, Ermeni çeteler tarafından katledildi. Çeteler, bu katliamları vahşice yaptı. Ermeni çeteleri, Türk ordularının Erzurum'a girdiğini öğrenince, halka yardım yapacağız, yemek vereceğiz yalanlarıyla kandırarak, kendilerince adeta bir toplama kampına dönüştürdükleri Yanık Dere'ye götürüp üç bin masum cana işkence yapıp, üzerlerine gaz yağı dökerek diri

diri yaktılar. Dedelerimizin bize anlattığı üzere, yaşanan bu olayın ardından, Yanık Dere'den günlerce ceset kokuları yükseldi, günlerce o dereden kan aktı. Ölüleri üst üste yığıp ateşe verip kaçtılar. Yanık Dere'yi Yanık Dere yapan ve bu ismi almasına sebep olan da, yaşanan bu elim olaydır" ifadelerini kullanıyor. Bu cümleleri söylerken o dönemin baskılarını ve yaşanmışlıklarını kendi deneyimlemiş gibi gözlerinden yaşlar akıtarak anlatıyor. Dağıstanlı, Yanık Dere olayını ailesinin de yaşadığını hatırlıyor: "Nenemin kardeşi, Rusların Erzurum'u işgali yıllarında 13-14 yaşında bir çocuktu. Bu adamı o çocuk haliyle sandığa koymuşlar, Ermeni çetelerin evlere girip eşyaları süngüledikleri dönemde, bu adam o sandıkta hayatta kalan insanlardan olmuştur. Biz Yanık Dere'yi yaşayanlardan biriyiz, mağdur ailelerden biriyiz."

Edebiyat öğretmeni olduktan sonra tiyatro, roman ve öyküler de yazan Dağıstanlı, Yanık Dere'de katliamı ile ilgili anlatılanları romana dönüştürmeye kara veriyor. Dağıstanlı, Yanık Dere olayının yaşanmış ve bitmiş bir olay olarak görmezden gelinmeyeceğine değiniyor.

Günümüzde, tarihsel olayların toplumsal hafızada nasıl yer edineceği ve gelecek nesillere nasıl aktarılacağı önemli bir mesele olarak karşımıza çıkıyor. Dağıstanlı, sanatın bu süreçteki kritik rolüne dikkat çekiyor: "Batı bunu çok iyi yapıyor. Biz neden Yanık Dere'yi müzikle, tiyatroyla, romanlarla ve sinema filmleriyle anlatma-

YAKTILAR

yalım? Tarihsel olayları toplumun hafızasına kazınmanın en etkili yolu görsel sanatların kullanılmasıdır. Bu tür eserlerin olmadığı bir ortamda, olaylar zamanla unutulmaya mahkûmdur."

Dağıstanlı, Yanık Dere olayı üzerine yazdığı eserin nasıl karşılandığını ve eseri hakkında geri dönüşler alıp almadığını sorusuna şöyle cevap veriyor: "Yanık Dere romanının yayımlanmasının ardından, hem Erzurum içinde hem de dışında çeşitli geri dönüşler aldık. Erzurumlu olup Yanık Dere'yi bilmeyen arkadaşlarımız var. 'Roman olmasaydı bu olaydan haberimiz olmayacaktı' diyenler oldu. Erzurum'u hiç tanımayan okuyucular ise 'Romanı okuduktan sonra Erzurum'a gelip, romanda anlatılan yerleri görmek istediklerini söylediler' Bu, Erzurum'un turizmi açısından da önemli."

Tarihsel araştırmalar uzun uğraşlar ve büyük emek gerektiren bir süreç. Yanık Dere olayını araştırırken ne tür zorluklar çektiniz?

Araştırma hakkında pek fazla zorluk çekmediğini söyleyen Dağıstanlı, Osmanlı ve Rus arşivlerinin yanı sıra Genelkurmay arşivlerinden ve akademisyenlerin çalışmalarından faydalandığını belirtiyor: "Her şey açık, yeter ki istek olsun. Tarihi konularda eser yapmak isteyenlerin

zorluklarla karşılaşacağını sanmıyorum. Gittiğim kapıların hepsi bana açıldı."

Gelecekte benzer tarihsel ve toplumsal olaylar üzerine başka eserler yazmayı düşündüğünü de ekleyen Dağıstanlı, "Benim çalışmalarım sadece Erzurum tarihi değil, Türk tarihi ile ilgilidir. Ben, Türkçü bir insan olarak Türk tarihini anlatmak isterim. Önce kendi ulusuma, sonra tüm dünyaya anlatmak isterim. Asıl amacımız bu olmalıdır." diyor.

Erzurum, 15 bin yıllık bir şehir. Dağıstanlı, Erzurum'un tarihi ve kültürel mirasını geleceğe taşımak için sanatı bir araç olarak kullanmaya devam ediyor. Erzurum'un dar sokaklarında doğup büyüyen bu edebiyat öğretmeni, köklerinden gelen hikâyeleri kaleme alarak, unutulmuş tarihsel olayları toplumsal hafızaya kazandırma yolunda emin adımlarla ilerliyor.

"Tarihimizdeki bu olayları ancak görsel sanatlarla toplum hafızasına yerleştirebiliriz" diyen Dağıstanlı, Türk milletine ve dünyaya Erzurum'un ve Türk tarihinin zenginliklerini anlatmaya devam ediyor. Dağıstanlı, ayrıca Erzurum'un tarihi zenginliklerini koruma altına almak ve tanıtmak için daha fazla çaba harcanması gerektiğini vurguluyor: "Erzurum, ABD gibi 400 yıllık bir şehir değil. Burası 15 bin yıllık bir şehir. Erzurumlu sanatçılar, akademisyenler, yöneticiler bu gerçeği bilmeli ve bu topraklarda yürürken, 'Ben 15 bin yıllık bir şehirde geziyorum' diye düşünmeli."

Ona göre, Erzurum'un tarihi mekânları korunmalı ve turizme kazandırılmalı: "Eğer biz tarihi mekânları koruyup turizme kazandırabilirsek, Erzurum'a yerli ve yabancı turistler gelir ve bu da şehrin ekonomisine katkı sağlar."

Mehmet Dağıstanlı, son olarak, "Gelecekte benzer tarihsel ve toplumsal olaylar üzerine başka eserler yazmayı düşünüyor musunuz?" sorusuna şu cevabı veriyor: "Benim çalışmalarım, sadece Erzurum tarihi değil, Türk tarihi ile ilgilidir. Bizim bu görsel sanatları yapabilmemiz lazım. Batı bunu çok güzel yapıyor. Biz de yapabiliriz. Yeter ki isteyelim ve gayret edelim."

Meme kanseriyle savaşı kazananların hikâyesi

Aycan Aldun

Bazen hayat, beklenmedik zorluklarla dolu bir mücadeleye dönüşebilir ve bu zorluklar, içimizdeki gücü ve dayanıklılığı keşfetmemizi sağlar. Meme kanseri teşhisi konulan her kadın, aslında bir savaşçıdır; umutla, dirençle ve sevgiyle dolu bir savaşçı.

Meme kanseri ile savaşan kadınlarımız yaşadıkları psikolojik, duygusal ve fiziksel acıları anlattı, yer yer göz yaşlarına boğularak...

28 yaşındaki Şebnem Çelik onlardan biri. Duygusal, fiziksel ve mental zorluklar yaşadı. O zorlu süreci şöyle anlatıyor: "İki çocuk annesiyim. Zorlu bir savaşı sürdürmek ve bu acıyla yüzleşmek çok acı verdi bana. Meme kanseri teşhisi konulduğunda dünyam altüst oldu. Psikolojik olarak çöküntü yaşadım. Tedavi süreci bir hayli zorlu geçti. Kemoterapi seansları, ameliyatlar ve radyoterapi gibi agresif tedaviler, bedenimi ve ruhumu zorladı. Ancak umudumu asla yitirmedim. Mücadeleye devam ettim. Evet, acısı fazlasıyla var ama çocuklarım ve eşim için direnmek ve savaşmak zorundayım."

Onların sevgisi bana güç verdi

Meme kanseri ile mücadele eden Şeyma K. henüz 23 yaşında. Hayatının baharında yakalandı bu zorlu hastalığa. Teşhis konulduğunda onun da dünyası başına yıkıldı. "İlk başta inanmak istemedim; kendimi sürekli bunun bir kâbus olduğuna inandırmaya çalıştım. Ardından gelen tedavi süreci ise tam bir duygu selyidi. Kemoterapi seanslarına girip çıkarken yaşadığım fiziksel acının ötesinde, beni asıl zorlayan içimde kopan fırtınalar oldu."

Şeyma K. geçirdiği sinir krizlerini ve duygusal değişimleri şöyle anlatıyor: "Bir an sanki tüm dünyam kararıyordu. Sonraki an ise içimde bir umut ışığı beliriyor ve bana savaşmam gerektiğini fısıldıyordu. Kemoterapiye her gidişimde, saçlarım dökülmeye başladığında, aynaya bakmak bile zorlaştı. Ama içimde bir ses, 'Pes etme!' diyordu. Ben de pes etmeyerek mücadelemeye devam ettim. Normal hayatıma devam eder gibi okuluma gittim; arkadaşlarımla görüştüm. Ama asla tedavimi aksatmadım. Çok şükür atlattım. Hayatıma devam ediyorum. Bu süreçte ken-

► Her yıl onbinlerce kadın meme kanserine yakalanıyor. Bir kısmı hayatını kaybediyor. Ancak bu hastalığa karşı mücadele eden ve cesaretiyle ve direnciyle bu savaşı kazananlar da bir hayli fazla. İşte meme kanserine ve onun getirdiği zorluklara meydan okuyan kadınların hikâyeleri...

Erken teşhis çok önemli

Uzmanlar meme kanseriyle mücadelede sağlık kontrollerine ve erken teşhisin önemine dikkat çekiyor.

Dr. Pınar Çoban Eşdur meme kanserinin erken belirtilerini şöyle tanımlıyor: "Meme kanseri genellikle muayene sırasında fark ediliyor. Ya memesinde ya da koltuk altında bir kitle saptanıyor. İlk aşamada ağrı veya kızarıklık beklenen belirtiler değil. Kadınların yapmaları gereken her duş sonrası kendilerini iki eliyle muayene etmeleri."

Çoban, kadınları düzenli olarak meme sağlıklarını kontrol etmeye ve bu basit adımı alışkanlık haline getirmeye teşvik ediyor. "Meme kanserinin erken teşhisi, tedavi şansını artırabilir ve hayat kurtarabilir. Unutmayın, sizin sağlığınız sizin elinizde!" uyarısında bulunan Çoban, meme kanseri teşhisinde hangi yöntemlerin kullanıldığına ilişkin şu bilgileri veriyor: "Meme kanserinin teşhisi için öncelikle muayene gerekiyor. Ancak tercih edilen ilk yöntem ultrason ve mamografi'dir. Özellikle 40 yaş üstü kadınlarda mamografi taraması önerilir. Eğer görüntüleme sonuçlarında belirsizlik varsa veya şüpheli bir durum tespit edilirse, doktorlar genellikle meme

dimi tanıdım, içimdeki gücü keşfettim."

Şeyma K. kanseri yenmesinde ailesinin desteğinin çok önemli olduğunu söylüyor: "Ailem ve arkadaşlarımdan desteği olmadan bu kadar güçlü kalamazdım. Onların sevgisi ve inancı bana her zaman güç verdi."

Şeyma K. hastalığına karşı verdiği mücadeleyi anlatırken duygusal derinliği ve düşünsel bakış açısıyla da dikkat çekiyor. Şeyma "Bu hastalık monoton geçen hayatımın ne kadar değerli olduğunu öğretti" diye konuşuyor.

Cesaretin birçok kişiye umut olacak

Şanlıurfa'da yaşayan 39 yaşındaki Sibel B. meme kanseri teşhisi konulduğunda yaşadığı duygusal çalkantıları ve sinir krizlerini gözyaşları içinde anlattı. "Bu haberi aldığım da gözyaşlarıma hâkim olamadım," diyor

ve şöyle devam ediyor: "Çünkü daha önce rahim kanserini atlattım. Tekrar kanser olmak beni inanılmaz derecede üzdü. Ama güçlü durmam gerekiyordu. Eşim ve çocuklarım bana çok destek oldular. Onlara bir söz verdim ve çok çabaladım. Her kemoterapi zamanı geldiğinde çok korkuyordum. Ama en büyük kızım, 'Anne, yanındayım, buradayım'

MR'ı gibi daha detaylı tetkikler yapar. Bu tetkikler, şüpheli durumları netleştirmeye yardımcı olur ve gerektiğinde biyopsi için adım atılmasını sağlar. Biyopsi sonrasında elde edilen doku örneği patoloji laboratuvarında incelenir. Patoloji sonuçlarına göre, doktorlar kanser teşhisini koyarlar ve tedavi sürecini başlatırlar."

Meme kanseri hastalarının psikolojik destekleri de çok önemli. Psikolojik danışman Aykut Yılmaz, meme kanseri hastalarının yaşadığı duygusal değişimlere ve psikolojik sorunlarına değindi. "Kanser hastalarında depresyon tanısı koyarken, karamsarlık, umutsuzluk, yetersizlik, suçluluk, özgüvende azalma, bakımverenlere muhtaciyet hisleri gibi öğelerin daha belirleyicidir. Yine tedaviyi geciktirme, tam uyum göstermeme, tedaviyi toptan reddetme, anksiyete, uyum bozuklukları, cinsel işlev bozuklukları da diğer belirtilerdendir." diyen Yılmaz, bu hastalar için psikolojik danışmanların büyük moral ve motivasyon kaynağı olduğuna dikkat çekti. Yılmaz şöyle devam etti: "Psikolojik müdahalelerin kanser hastalarının iyileşme sürecini hızlandırdığı da kanıtlanmıştır. Kanser tedavisi sırasında ve sonrasında büyük bir desteği olacak olan psikolojik danışmanları bu süreçte dâhil etmek yararlıdır. Aynı zamanda aileyi ve sosyal çevreyi de işin içine katarak hastaya motivasyon kaynakları oluşturmak önemlidir. Hastalarla kurulan iletişim olumlu ve umut aşılayıcı olmalıdır."

Yılmaz son olarak evdekilerle vakit geçirme, sevdiği etkinlikleri yapma, kaygı ve stresten uzak durma, olumlu ve pozitif gelişmelere odaklanma, umutsuz ve karamsar durumlardan kaçınma önerilerinde bulundu.

diyerek bana güç veriyordu. Gerçekten çok zor ayakta duruyordum. Bir daha o kemoterapiyi almak çok ağrıya gidiyordu. Kızım bana, 'Senin cesareti birçok kişiye umut olacak anne' dedi."

Sibel B. çektiği acıları, yorgunluğu ve stresi anlatırken uzun uzun dalyıyor ve o günleri tekrar tekrar yaşıyordu.

Köprüköy'de çevre kirliliği sağlığı tehdit ediyor

Erzurum'un Köprüköy ilçesinde çöp sorunu, artan bir endişe kaynağı haline gelerek, sağlık, çevre ve toplum üzerindeki olumsuz etkileriyle dikkat çekiyor. Bu durum, acil bir çözüm gerektiren bir kriz olarak değerlendiriliyor.

Köprüköy ilçesi ve çevre köylerinde, çöp toplama ve bertaraf sistemlerinin yetersizliği, çöp sorununun ana nedenini oluşturuyor. Artan nüfus ve ekonomik faaliyetlerle birlikte çöp miktarı da hızla artıyor, ancak altyapı bu artışı karşılamakta yetersiz kalıyor. Sonuç olarak, çöpler tarım alanlarına, su kaynaklarına ve doğal yaşam alanlarına zarar veriyor.

Sağlığı tehdit ediyor

Çöp yığınları, içerdikleri mikroplar ve çürük organik maddelerle birlikte, çevredeki su kaynaklarına ve tarım alanlarına sızarak çevre kirliliğine yol açıyor. Bu durum, su ve gıda kaynakları üzerindeki kontaminasyon riskini artırarak, salgın hastalıkların yayılmasına zemin hazırlıyor. Ayrıca, köy halkı çöp yığınlarından kaynaklanan kötü kokuların etkisi altında kalıyor ve solunum yolu hastalıkları gibi

sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalıyor.

Köy sakinleri, çöp sorununun giderek artan bir tehdit olduğunu ve yaşam kalitelerini olumsuz etkilediğini belirtiyorlar. Ali Bey, "Her gün çöp yığınlarının arttığını görmek beni üzüyor. Artık nefes almak bile zorlaşıyor" diyor. Ayşe Hanım ise, "Çocuk-

Karasu: Sorunun farkındayız

Köprüköy Belediye Başkanı Nevzat Karasu, sorunun ciddiyetinin farkında olduklarını ve çözümü için kararlı bir şekilde çalıştıklarını söyledi. "Köprüköy ilçesi ve çevresinde yaşanan çöp sorunu, sadece çevre kirliliği değil, aynı zamanda halk sağlığını da tehdit eden bir sorun haline geldi. Bu nedenle, sorunu kökten çözmek için çeşitli projeler ve çalışmalar üzerinde yoğunlaşıyoruz." ifadelerini kullanan Karasu, bu alandaki projelerden ve çalışmalarından da bahsetti.

Karasu şunları anlattı: "İlk olarak, çöp toplama ve bertaraf sisteminin iyileştirilmesi için altyapı çalışmaları yürütüyoruz. Daha etkili ve düzenli bir çöp toplama sistemi kurarak, çöpün plansız bir şekilde çevreye

larımızın çöp yığınları arasında oynamasını izlemek, içimizi acıtıyor. Yetkililerin bir çözüm bulması gerekiyor" şeklinde konuşuyor.

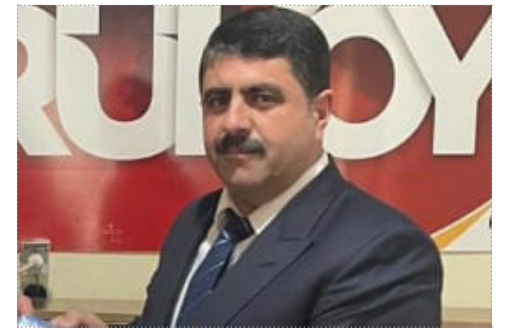
Çöp sorununun çözümü için sürdürülebilir atık yönetimi politikalarının uygulanması gerekiyor. Bu politikaların yanı-

atılmasını önlemeyi hedefliyoruz. Ayrıca, geri dönüşüm ve atık yönetimi konularında da projeler geliştiriyoruz. Bu sayede, çöplerin doğaya zarar vermeden geri dönüştürülmesini sağlayarak çevre kirliliğini azaltmayı amaçlıyoruz."

Köprüköy Belediye Başkanı Karasu, halkın desteğinin ve katılımının kendileri için çok önemli olduğunu belirterek, bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek vatandaşları çevre konusunda bilinçlendirmeyi ve sorunun çözümünde aktif rol almalarını sağlamayı hedeflediklerini kaydetti.

Karasu şöyle konuştu: "Ayrıca, mahalle toplantıları ve seminerler düzenleyerek halkımızla doğrudan iletişim kurarak onların

sıra, geri dönüşümün teşvik edilmesi, atık ayrıştırma tesislerinin kurulması ve halkın çevre konusunda bilinçlendirilmesi de şart.

görümlerini alıyoruz ve çözüm sürecine dahil ediyoruz. Halkımıza sesleniyorum, çöp sorunuyla mücadelede hepimizin sorumluluk alması gerekiyor. Lütfen çevreyi korumak ve temiz tutmak için gereken özeni gösterelim. Belediye olarak elimizden geleni yapacağız ancak bu sorunu ancak birlikte çözebiliriz. İlçemizi temiz ve sağlıklı bir şekilde yaşanabilir bir yer haline getirmek için birlikte çalışalım."

>> Tülay Külhan

Kimseyden bir tane daha geleceğine inanmıyorum

Büşra Arslan

Türk sinemasının en parlak yıldızlarından biri olan Hülya Koçyiğit, zarif duruşu, etkileyici bakışları ve doğal güzelliğiyle beyazperdede adeta büyü bir etki bıraktı. İstanbul'da 12 Aralık 1947 tarihinde doğan Koçyiğit, uzun kariyeri boyunca romantik dramlardan polisliyelere, komedilerden tarihi destanlara kadar birçok filmde unutulmaz karakterlere hayat verdi.

Kariyerinin her anında, canlandırdığı karakterlere ruh katan, onları yaşamın içinden bir parça haline getiren Koçyiğit, sadece bir oyuncu değil, zamanın bir taşıyıcısı da oldu; kendi yaşamının yanı sıra, dönemin ruhunu da yansıttı.

Kendisine Lokman Lokmacı aracılığıyla yönelttiğimiz sorulara verdiği yanıtlar, sıradan açıklamalar olmayacak, aynı zamanda bir maceranın içine çektiği hayranlarını yaşamışlıkların, hayallerin ve gerçeklerin buluşma noktasına doğru yolculuğa çıkaracaktır.

Türk sinemasının altın çağında en önemli karakterleri canlandırdı Koçyiğit. Sinemaya katkısı ve sergilediği performansı onu efsane bir isim haline getirdi. Susuz Yaz (1963), Seven Ne Yapmaz? (1970), Sarmaşık Gülleri (1968), Yavrularım (1984) gibi filmlerdeki rolleri, oyunculuk kariyerinin doruk noktalarından sadece birkaçını oluşturdu. Koçyiğit, sanat dünyasındaki yeteneği ve başarısıyla birçok ödül de kazandı.

Önce kardeşi keşfedildi

Hülya Koçyiğit, annesinden aldığı ilhamla sanatın büyüdü dünyasına ilk adımını attı. 5 yaşında İstanbul'a gelen Medrano Sirki'nin heyecanı ve sahnenin ışığı onu cezbetmişti. Sirkin başlamasını beklerken çalan müziğin ritmine kapılıp kendiliğinden dans etmeye başladı. Alkış sesleriyle gözlerini açtığı anda ise o anı sonsuza dek hafızasına kazıdı. O ışıkları, o alkışlayan kalabalığı asla unutamayacaktı. Koçyiğit sinema serüveninin başlangıcını oluşturan o günleri şöyle anlatıyor:

"Yeteneğim ailem ve öğretmenim tarafından fark edilince de bale eğitimi almak üzere Ankara Devlet Konservatuarı'na yatılı öğrenci olarak gittim; düşünün henüz 7-8 yaşındayım... Bale eğitimim ilerleyen senelerde konservatuvarda tiyatro eğitimim ile devam etti. Şehir tiyatrolarında küçük kız

kardeşim Nilüfer Koçyiğit, Metin Erksan tarafından sinema adına benden daha önce keşfedildi. Bir gün kardeşimi sete ziyarete gittiğimizde değerli hocam Metin Erksan ile tanıştık. Susuz Yaz filmi için oyuncu arıyordu ve çeşitli denemelerden sonra oyuncu olarak bende karar kıldı. Böylece sinema benim için perdesini aralamış oldu; ilk filmimde henüz 15 yaşındaydım. Susuz Yaz, Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü kazanarak, Türkiye'ye ilk uluslararası başarı ödülü getiren film oldu. Daha sonra da ardi ardına filmlerde rol almaya devam ettim."

Hülya Koçyiğit, sanat yolculuğunda ilerliyordu ama film çekimleri oldukça zor geçiyordu. Mesleki eğitim yoktu. Teknolojinin imkanları kısıtlıydı ve sinemada henüz

kullanılmıyordu.

Dönemin sanatçıların sosyal güvenlik sorunu da zorluyordu. Koçyiğit de o dönemlerde sosyal güvenceleri ve haklarını elde etmek için uzun yıllar mücadele etmek zorunda kalmıştı. Ancak tüm bu zorluklara rağmen pes etmedi ve azimle çalışarak her alanda başarılarına imza attı. On yıllar sonra gelinen noktaya baktığında gençlerle gurur duyduğunu ve başarılarıyla övündüğünü söylemeden edemiyor.

Geçmişten günümüze iyisiyle kötüsüyle birçok anı biriktiren Koçyiğit, canlandırdığı karakterleri de ayrı ayrı değerli sayıyor. "Et tırnaktan ayrılmaz!" misali, onlarla bütünleştiğini, her bir karakteri çocuğu gibi gördüğünü söylüyor:

► Yeşilçam'ın efsane isimlerinden Hülya Koçyiğit, sahne ışıklarının büyülerinden göz yaralanmalarına, uluslararası başarılarından sosyal güvenlik mücadelesine kadar her şeyi Büşra Arslan'a anlattı. Usta sanatçı "Niye bir Hülya Koçyiğit daha yetişmedi?" sorusuna "Ben kimseden bir tane daha geleceğine inanan bir insan değilim!" yanıtını verdi.

"200'e yakın filmde rol aldım; bu 200'e yakın karakter demek... O karakterlerin hepsi benim içimde bir yerlerde. Oynadığım bu karakter bana yakındı diyebileceğim bir örnek vermem size... Ama nasıl ki et tırnaktan ayrılmaz, ben de o karakterleri birbirinden ayıramıyorum... Hepsi çocuğum gibi. Hepsi ayrı bir emek..."

Neden yeni bir Hülya Koçyiğit olmadı?

Hülya Koçyiğit, hepsi de efsane olan Fatma Girik, Türkan Şoray ve Filiz Akın ile birlikte Dört Yapraklı Yonca'nın bir parçası. Diğer yaprakların yeri dolmadığı gibi Koçyiğit'in de yeri boş görünüyor. Yeni bir Hülya Koçyiğit yetişmiyor.

Acaba neden başka bir Hülya Koçyiğit gibi bir sanatçı daha yetişmiyor?

"Ben kimseden, hiç kimseden bir tane daha geleceğine inanan bir insan değilim açıkçası. Herkes tek, kendine özgü... Ben kendine özgü olan, taklitten sakınan, çizdiği yolda bir başkasıyla değil hep kendi ile yarışan, "ben oldum" demeden, yeteneklerinin üzerine yenisini ekleme hedefi içinde olan bir kişinin kalıcı olacağına inanıyorum."

Peki son yıllarda izlediğiniz ve oyunculuklarıyla sizi etkileyen kadın oyuncular yok mu?

"Az önce söylediğim gibi burada da çok farklı bir şey söyleyemem... Kendisini sürekli geliştirme gayesi içinde olan birçok genç yeteneğimiz var. Başarılarına da şahit olduğumuz bu kişilerin ortak özellikleri kesinlikle işlerine tutkuyla ve aşkla bağlı olmaları..."

"Yeşilçam mı yoksa Hollywood mu?" sorusuna bir nesil Yeşilçam der. Hülya Koçyiğit'in cevabı nedir? Mesela hangi Hollywood sanatçısıyla aynı filmde rol almak isterdiniz?

"Bu soruyu bana zaman zaman sorarlar ama 'Ah keşke şu isimle oynasaydım!' dediğim kimse yok ama oyunculuga başladığım yıllarda Ingrid Bergman'ın oyunculugunu çok beğenirdim."

Panik içindeydim; kör mü oldum korkusu yaşıyordum!

Hülya Koçyiğit, film setlerindeki anılarından ilk akli- na geleni sorduğumuzda yaşadığı bir kazayı anlattı: "1969 yılındayız... Gülşah'ı dünyaya getirdim... Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde "Cemile" adlı film ile en iyi kadın oyuncu ödülünü almışım... Yani her şey yolunda ve aynı günlerde "Rabia Hatun" adlı bir filmi çekmekteyiz. Çekimler için Yedikule Zindanları'nda çalıştık. İş bittikten sonra gözlerimde kaşınma, sulanma ve batma hissettim.

Çekim bittiğinde eve geri döndüm. Eşim beni görünce yüzümün neden bu denli yanık olduğunu sordu, kıpkırmızıydım. Ancak sebebini anlayamadığım bu rahatsızlığım gece boyunca devam etti, ızdırabım çoğaldı. Bir müddet sonra görememeye başladım.

Bir yandan büyük bir acı çekiyorum, bir yandan da görememenin verdiği panik içindeyim; kör mü oldum korkusu yaşıyorum... Gecenin bir yarısı, eş dost ricası

ile bir göz doktorunun muayenesini açtık. Doktor bir süre sonra yeniden görebileceğimi söyledi. Ancak hâlâ başıma ne geldiğinin farkında değildim.

Ertesi sabah durumu anlatmak ve çalışmamın imkânsız olduğunu söylemek için yapım şirketini aradım. Onlar da durumumu bildiklerini, rol arkadaşım Hüseyin Peyda'yı gece hastaneye kaldırdıklarını söylediler. Endişem daha da fazla artmaya başladı ve ne olduğunu sonunda yapımcıdan öğrendim...

Çekim yaptığımız zindanı aydınlatma için kullanılan ultraviyole ışınları yayan cam meğirse kırılmış ve saatlerce bu zararlı ışınları gözümüze almışız. Bir hafta sonra, doktorun dediği gibi görmem normale döndü. Ancak Hüseyin Peyda benden daha kötü durumdaydı ve tek gözünü kaybetti...

Ve sosyal güvenliğimizin olmadığı yıllarda bu ve buna benzer birçok kaza neticesinde, örgütlenip sosyal

güvenlik şemsiyesinde sanatçıların toplanmasını sağladık."

Bu olay, o dönemdeki sanatçıların çalışma koşullarının ne kadar zor ve tehlikeli olduğunu gösterirken, aynı zamanda Koçyiğit'in cesaretini ve azmini de ortaya koyuyor. Zor zamanlar sadece iş hayatıyla sınırlı kalmayıp, yaşamın her alanında kendisini gösteriyor.

Yeşilçam'ın unutulmaz isimlerinin vefatları da bu zorlukların bir göstergesi. Hülya Koçyiğit, bu üzücü haberler karşısında Yeşilçam'ın sadece parlak ışıklar ve şöhretten ibaret olmadığını, aynı zamanda zorluklar ve acımasızlıklarla dolu bir dünya olduğunu da hatırlatıyor.

Koçyiğit'e teselli veren şey ise Yeşilçam efsaneleriy- le paylaştığı güzel hatıralar ve geride bıraktıkları eserler. Bu isimlerin filmleri ve oyunculukları, Yeşilçam'ın ruhunu ve değerlerini yeni nesillere aktarmaya devam edecek.

Eğitim sistemi usta-çırak düzenine zarar veriyor

► Erzurum'un en başarılı iş kadınlarından biri olan Ferda Tuna, "Kendimi bildim bileli esnaflık yapıyorum." diyor. Kadın esnaf olarak çeşitli zorluklarla karşılaştığını belirten Tuna, mücadeleci ruhu sayesinde bunların üstesinden geldiğini söylüyor. Eğitim sisteminin usta-çırak ilişkisine zarar verdiğini savunan Tuna, yanına çalışmaya gelenlerin en basit işlemleri yapamadığını da belirtiyor.

Gökçe Nur Özdemir Kaplan

Erzurum'un ilk kadın tüccarları arasında bulunuyor Ferda Tuna... Karlar kentinin en anlamlı işini icra eden başarılı tüccar, hanımlar için gelinlik tasarımı yapıyor. İşletmesinde müşteri memnuniyetinin en önemli nokta olması markasının ününe ün katıyor. Başarıyı yakalamanın sırrının dürüstlükten ileri geldiğini düşünüyor. Abiye tasarımıyla Doğu Anadolu Bölgesi'nin zirvesinde yer alan Tuna, istikrarlı çalışmanın uzun vadede büyük kazanç sağlayacağını söylüyor.

Tuna, 18 Ağustos 1973 tarihinde Erzurum'da dünyaya geldi. Çocukluğu Gez Mahallesi'nde geçti. Annesi, Amasya Merzifon'lu, babası ise Erzurum'un köklü ailelerindendi. Babası Erzurum'a yenilikleri getiren iyi bir esnaftı. Kentin ilk konfeksiyon mağazasının kurmuştu. Ferda Tuna, 65 yıllık esnaflık geçmişleri olduğunu özellikle hatırlatıyor. Senelerce konfeksiyon mağazacılığı yapan babası Selami Şahiner'in yanında yetişen Tuna, "Tam bir İstanbul beyefendisiydi." diyerek vefat eden babasını anıyor. "Babam Türkiye'nin önünde ceket iliklediği çok saygıdeğer bir iş insanıydı." ifadesiyle ona olan hayranlığını gözler önüne seriyor.

Çocukluğu ve gençliği Çaykara Caddesi'nde geçmiş Tuna'nın. İlkokulu İnönü İlkokulu'nda, ortaokulu Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu'nda, liseyi ise dönemin en nitelikli okullarından biri olan Erzurum Lisesi'nde tamamlamış: "Bizim zamanımızda okul sınavları çok yoktu. Evimize yakın olan okulları seçiyorduk ya da tanıdıklarımızın tavsiyesi ile belirleyip, kaydımızı yaptırıyorduk. Eğitimimi tamamladığım tüm okullarım, özellikle Erzurum Lisesi çok kaliteli öğrenci portföyüne sahipti. Mezunları tüm Türkiye'de başarılı işler yapan kişiliklerdir."

Ferda Tuna, konfeksiyonda kazandığı tecrübe ile şehrin en gözde gelinlikçileri arasında yer alıyor bugün. Yaklaşık 25 senedir işini tutkuyla yapan Tuna, "Ben evin en küçük kızıyım. Kendimi bildim bileli babamla esnaflık yapıyorum." diyor.

Babasının yanında yetişti

"Şehrimizde vitrin tasarlamayı bilmeyen esnaflarımız vardı. Bu konuda diğer arkadaşlarıma örnek olduğumu düşünüyorum. Çünkü hem babamla olan yenilikçi anlayışımız hem de kadın oluşum mağazacılık alanında beni öne çıkarıyor. Dükkânda sergileme sanatı yetenek ve bilgi istiyor, fakat bazı tüccar dostlarım danışmak yerine kopyalamayı daha uygun görüyorlar. Bu vesileyle asılları yaşıyorlar." sözleriyle esnafa yönelik eleştirilerde bulunan Tuna, esnaflıkta alçakgönüllülüğün esas alınması gerektiğini vurguluyor: "İnsan atalarından gerekli görgüyü aldığı zaman ne kadar büyüdüyüyle ilgilenmiyor. Fakat herkeste sizin gibi düşünmüyor. Bir tüccarın yaptığı işleri anlatması anlamsız kalıyor. İşinizde başarıyı kovalıyorsanız, duyuluyorsunuz. O yüzden dikkatinizi dağıtacak bireylerin konsantrasyonunuzu bozmasına izin vermemelisiniz." Kişilerin, hedefleri doğrultusunda ilerleyen bireyleri eleştirmesini doğru bulmayan Tuna, bu tarz insanların başkalarının unvanlarıyla övündüğünü dile getiriyor.

Ticari yaşama atılmak isteyenlerin insan ilişkilerini geliştirmesi gerektiğine inanan Tuna, esnaflığın müşteri memnuniyeti ve güler yüz lütlük esasına entegre edilmesini öneriyor. Satış gerçekleştirme hususunda

Gelinlik çocukluk hayalidir

Gelinlik seçiminde dikkat edilecek hususları aktaran Ferda Tuna, müşterilerinin vücut tipine göre örnek çıkardıklarını, onların zevkine göre uyumladıklarını altını çiziyor: "Müşterim hangi modeli istiyorsa ben onu sunarım. Çünkü gelinlik bir hayal... Kız çocuklarının gelinlere hayranlıkla baktıklarını görebilirsiniz, onu giyeceği günün düşüyle yaşıyor. Yaratılış fitratıyla güzel olma isteği kadınlara özgüdür. Düşünleri de yaşamlarındaki en özel gündür, o yüzden onlara yakışacak özgün modeli üretiyoruz."

Tuna'nın mağazasında 650 gelinlikten fazla ürünü bulunuyor. Ayrıca Taş Mağazaları'nda da dükkânı var. Her modelin tüm bedenlerinin mağazasında bulunmasını imkânsız şekilde tanımlayan iş kadını, beğenilen kıyafetlerin dikim biçimini atölyesiyle kararlaştırıyor. Müşterilerinin fikrine itimat ettiğini hatırlatan ünlü işletmeci, "Kızları hep yakıştığı şekilde giydirdim." diyor. Markasını en iyi şekilde temsil etmek isteyen Ferda Tuna, pozitif geri dönüşlerin kendisini mutlu ettiğini söylüyor.

En büyük hayallerinden birinin de markasını kızının devam ettirmesi olduğunu açıklıyor. Yurtdışı piyasa araştırması yaptıklarını belirten işletmeci, "Ferda Tuna" ismine ayrı bir vizyon katmak istediklerini belirtiyor. Dileklerin gerçekleşmesi için çok çalışmayı baz alan başarılı iş kadını, işini severek, sabırla hedeflenen yolda ilerlenmesi gerektiğinin altını çiziyor. Başarıların kolaylıklarla elde edilmediğini adeta yaşamıyla insanlara aktaran Tuna, gençlere "İstikrar başarının anahtarıdır." tavsiyesi ile konuşmasına son veriyor.

temel etmenin dürüstlükten geçtiğini vurgulayan Tuna, "Bazı esnaf arkadaşlarımızın ikinci el gelinlikleri müşterilere sıfır diye pazarladıklarını biliyorum. Büyükşehirlerde böylesine çirkin ticaret yapanların sayısı çok daha fazla... Kentimizde sınırlı atölye bulunduğu için kandırmaca imkânı minimuma iniyor." diyor.

Hayallerinden birinin de gelinlik üretim atölyeleri kurmak olduğunu anlatan işletmeci, Erzurum'un imalat için yeterli imkanları barındırmadığına işaret ediyor. Hammade sıkıntısı çektiklerini dile getiren Tuna, yurtdışından ithal ettikleri malzemeleri kullandıkları bilgisini veriyor.

Eğitim sisteminde sorun var

Türkiye'deki eğitim sistemini de eleştiren başarılı iş kadını, mağazasında iş imkânı sunmak istediği gençlerin fiyat yüzdesini dahi hesaplayamadıklarından yakınıyor. İlkokul müfredatında öğretilmesi öngörülen basit işlemleri bile yapamadıklarından yakınıyor: "Başarılı öğrencilerin üniversitelerde okutulması ve diğer gençlerin meslek edinme kurslarına gönderilmesi icap ediyor. Avrupa'daki gibi çocukların küçük yaşta yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre kategorize edilmeleri ülkemizdeki eğitim sürecine eklenmelidir. Bulduğum sektör üzerinden konuşmuyorum. Ülke geneli ve şehrimdeki en büyük sıkıntılardan bir tanesi eleman eksikliğidir. Çocuklarda kararlılık göremiyorum. Bizle çalışmak için müracaat eden arkadaşlarımızın hedefi mesleği öğrenmek, sonrasında icra etmek değil ne yazık ki... Bir ürün almak istiyorlarsa işe giriyorlar ve 2 ay mesai harcadıktan sonra istifa ediyorlar."

Eğitim sisteminin de usta çırak ilişkisine zarar verdiğini düşünen Tuna, üniversitelerde açılan bazı bölümlerin hem istihdam sağlayamadığı hem de lisans mezunu olmak

adına yıllarını eğitime harcayan bireylerin işsiz kaldığına dikkat çekiyor.

Doğu Anadolu'da, Erzurum'da ilk kadın tüccar olmanız sizi nasıl etkiledi?

"İnsanların tuhaf hareketlerine maruz kaldık. Pasajda çalışıyor olmam ayrıca dezavantaj sağladı. Çünkü burada aynı apartman misali komşuluk geleneği var. Bağımsız dükkân, pasajdan çok daha rahat çalışma fırsatı sunuyor. Müşterinin mağazaya girmesiyle, meraklı gözler dükkânınıza çevrilebiliyor. O yüzden iş hanlarının tüm mağazalarının aynı içeriği paylaşması taraftarıyım. Buradaki herkes keşke gelinlikçi olsaydı.

Kadın olarak sıkıntılar yaşadınız mı?

"Geçmiş yıllarda iç çamaşırı mağazam vardı. Kıyafetleri mankenlere giydirip, vitrinde sergilemem gerekiyordu. Küçük olmasına rağmen göz önünde bulunan bir dükkândı. Fakat iş hanı içerisindeki diğer mağazaların işletmecisi erkek esnaf komşularım ve müşterilerinin dikkatini çekiyordu. Babam bile ileri görüşlü bir beyefendi olmasına rağmen durumdan rahatsız olup, çamaşırları mankenlerden çıkarmamı istiyordu. Tabii mücadeleci ruhum sayesinde duruma direnç gösterdim. Kadın olduğumuz için işletmemize girip alakasız soru soranlar, merakından gelip gözleriyle ürünleri tarayanlar vs... Zaten öyle insanlara satış yapmıyorduk, yine de acı tecrübelerimiz oldu. Hatta erkeklerin yoğunlukla ziyaret ettiği bir cep telefonu dükkânını sahibinin devretmesiyle, terzim için tuttum. Böylelikle mağaza elemanlarının ve müşterilerimin bir nebze rahat etmesini sağladım."

Pandemi sürecinde eğitim sisteminde yeni sorunlar çıktığına değinen Tuna, tekstil iş kolunda vizyon kazanmak isteyen kişilerin Moda ve Tasarım Bölümü mezunu olmalarının fayda sağlayacağını düşünüyor: "Eğitime tam destek versem de etkin,

başarılı ve nitelikli ticaretçiliğin sırlarını okullarda paylaşmıyorlar. Teorik bilgiyi edinmek yararlı olacaktır, ancak esnaflık kabiliyeti kazanmak ayrı bir hadiseyi içinde barındırıyor. Üstelik giyim tasarımını başka bir kurum sizin için yapacaksa, eğitim almanın manası kalmıyor. Yetişen elemanın satış tarafının güçlülüğü alım satımın temel unsurlarını oluşturuyor."

İnternet avantaj sağladı mı?

Instagram'da 11 bin takipçisi bulunan Ferda Tuna, internetin ürün seçme hususunda avantajdan ziyade dezavantaj getirdiğine inanıyor. Kadınların gelinlik almak için internet sitelerindeki tüm sayfaları gezdiklerini ve modelleri oradan seçtiklerini söylüyor. Kaydettikleri örnek gelinlikleri kendisine getirdiklerini ve aynı ürünü talep ettiklerine değiniyor. "Bazısı cesaret edip internette gelinlik sipariş ediyor, bedeni tam olmayınca tamirat işlemi için ürünü bize getiriyorlar. Gelinlik, kıyafet gibi dikimi ve tamiratı kolay bir tekstil ürünü değildir. Bu yüzden maalesef onarım taleplerini reddetmek durumunda kalıyoruz. İnternetin hanımların kafasını karıştırdığına inanıyorum."

Sosyal medyanın revaçta olmadığı dönemlerde de ismini tüm Doğu Anadolu'ya duyuran Tuna, bunu müşterilerine verdiği güvene bağlıyor. "Verdikleri ücretin karşılığını almak herkesi memnun ediyor." diyen başarılı işletmeci, kendisini aşağı çekmek isteyenlere kulaklarını tıkadığını ifade ediyor.